

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy a soudkyň JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Marie Žiškové v právní věci **žalobce: F. S.,** zastoupeného Mgr. Alexandrem Vaškevičem, advokátem se sídlem Plzeň, Františkánská 7, proti **žalovanému Ministerstvu vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 7. 2003, č. j. OAM-3182/VL-10-15-2003, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě, ze dne 18. 12. 2003, č. j. 24 Az 1805/2003-25,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalobce **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému se **nepřiznává právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 21. 7. 2003, č. j. OAM-3182/VL-10-15-2003, žalovaný zamítl žádost žalobce o udělení azylu jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu).

V žalobě proti rozhodnutí žalovaného žalobce citoval řadu ustanovení správního řádu, která žalovaný v řízení porušil a trval na tom, že splnil zákonné podmínky pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu. Ke skutkovým důvodům odkázal na žádost o udělení azylu, protokol o pohovoru a další spisový materiál. Navrhl, aby soud rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

V doplnění žaloby ze dne 29. 10. 2003 k výzvě krajského soudu konkretizoval některé žalobní body, zejména uvedl, že policie neprojevila ochotu vyšetřit znásilnění jeho sestry, neboť se ho dopustil jeden z členů mafie. O stížnosti naopak informovala mafii,

pročež byl žalobce fyzicky napaden z důvodu zastrašování. Kvůli naznačené provázanosti podal žádost o udělení azylu v ČR. Kdyby se vrátil na Ukrajinu, hrozilo by mu mučení a nelidské zacházení ze strany mafie, přičemž státní orgány nejsou pro svou zkorumpovanost a provázanost s mafií schopny zajistit občanům dostatečnou ochranu.

Krajský soud v Ostravě žalobu zamítl rozsudkem ze dne 18. 12. 2003. V řízení před správním orgánem neshledal krajský soud vady vytýkané žalobcem ani jiné vady, pro které by měl napadené rozhodnutí zrušit; v odůvodnění rozsudku se rovněž ztotožnil se žalovaným v tom, že důvody uplatněné žalobcem nejsou podřaditelné pod žádný z důvodů pro udělení azylu. Ze správního spisu vyplynulo, že žalobce opustil zemi původu kvůli problémům s jinými soukromými osobami, jejichž jednání bylo motivováno výhradně snahou znemožnit mu podání trestního oznámení v souvislosti se znásilněním jeho sestry. O azyl žádal z důvodu legalizace pobytu v ČR. Správní orgán po provedeném řízení usoudil, že žádost žalobce o udělení azylu je zjevně nedůvodná, neboť žalobce neuvedl žádné skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu, a krajský soud mu dal po přezkoumání napadeného rozhodnutí v rámci žalobních bodů svým rozsudkem za pravdu.

Proti zamítavému rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále též „stěžovatel“) včas kasační stížnost založenou na důvodu uvedeném v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy na nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Uvedl, že jsou u něho dány důvody pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu: na Ukrajině se dostal do potíží, když pomáhal řešit sestře její znásilnění; věc nahlásili na policii, avšak ta násilníky nechytila, naopak žalobce byl v této souvislosti fyzicky napaden neznámými osobami ze zločineckých struktur, kteří ho pak vydírali a ohrožovali na životě. Protože státní orgány jsou součástí zločineckých struktur, neměl žalobce šanci zajistit ochranu své osoby. Proto mu nezbylo než vycestovat ze země a požádat o azyl. Žalobce patřil do sociální skupiny nečlenů zločineckých struktur, pročež byl těmito strukturami pronásledován a stát původu tento stav toleroval. Dále upozornil na to, že podle Příručky procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka mohou být za pronásledování považovány i diskriminační či jinak postihující činy soukromých osob, pokud je státní orgány vědomě tolerují, odmítají jim čelit nebo nejsou schopny zajistit účinnou ochranu.

Dále se žalobce dovolával kasačních důvodů obsažených v § 103 odst. 1 písm. b), d) s. ř. s. Žalovaný podle něho provedl nedostatečné dokazování; nepřihlédl přitom k velmi omezeným možnostem žalobce coby žadatele o udělení azylu, jak prokázat pronásledování v zemi původu. Krajskému soudu stěžovatel vytkl to, že nepřezkoumal dodržení procesních předpisů ze strany žalovaného, což učinit měl, byť stěžovatel v žalobě poukazoval na vady správního řízení jen v obecné rovině. Minimálně se měl zabývat tím, zda žalovaný ve správním řízení provedl dostatečné dokazování a zda jeho rozhodnutí bylo dostatečně odůvodněno. Ze všech uvedených důvodů stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Závěrem žalobce požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, neboť pro uplatňování svých práv u soudu potřebuje být nadále přítomen v České republice. O této žádosti Nejvyšší správní soud samostatně nerozhodoval, neboť rozhodl přímo ve věci samé.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí krajského soudu v mezích důvodů vymezených stížnostními body (§ 109 odst. 3 s. ř. s.) a shledal kasační stížnost nedůvodnou.

Soud se ztotožnil s krajským soudem v závěru, že stěžovatelova životní situace na Ukrajině nesvědčí o tom, že by stěžovatel byl pronásledován, případně že by zakoušel odůvodněné obavy z pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu. Stěžovatel se odvolával na Příručku k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků, podle níž mohou být původci činů zakládajících pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu i soukromé osoby, nejen státní moc sama. Podstatný je totiž přístup státní moci k nezákonným činům jednotlivců, tedy to, zda státní moc takovým činům čelí, nebo zda jim jen bezmocně přihlíží. Tato argumentace je však v dané věci nepřiléhavá. Jak plyne ze správního spisu, stěžovatel byl na Ukrajině vystaven výhrůžkám a fyzickému násilí ze strany soukromých osob; stěžovatel však na toto trestné jednání reagoval skrýváním se v bytě svého kamaráda a přípravami k opuštění země původu. Při pohovoru před správním orgánem stěžovatel uvedl, že se již na policii neobracel, protože právě podání oznámení na policii ve věci znásilnění jeho sestry, bylo důvodem jeho napadení; jiné státní orgány nekontaktoval, vzniklé problémy se rozhodl řešit odjezdem ze země. V doplnění žaloby poukázal na provázanost policie a mafie. Tyto skutečnosti však nemohou nic změnit na závěru správního orgánu a poté i krajského soudu o tom, že trestné činy, jichž se stěžovatel stal obětí, nejsou pronásledováním ve smyslu zákona o azylu, neboť v prvé řadě nebyly motivovány stěžovatelovými politickými postoji či některou z jeho sociálních charakteristik, jak jsou uvedeny v § 12 písm. b) zákona o azylu. Tvrzení o příslušnosti k sociální skupině „nečlenů zločineckých struktur“, jejíž příslušníci jsou pronásledováni členy zločineckých struktur, neobstojí: jednak je toto vymezení negativní, jednak skupinu nelze definovat útoky na ni jakožto jevovou a pomíjivou charakteristikou, nýbrž pouze nějakým vnitřním a trvalým znakem vypovídajícím o místě a postavení skupiny ve společnosti.

Důvod jeho další vlastní nečinnosti, jak jej uvedl ve správním řízení – totiž obavy z dalších výhrůžek a násilí a provázanost mafie s policií – je pochopitelný; je však zákonité, že oběť trestného činu je vždy v nevýhodném postavení vůči pachateli. Musí ale překonat svůj strach z případné další konfrontace s pachatelem a požádat o pomoc příslušné státní orgány, chce-li přispět k tomu, aby pachateli byla další trestná činnost znemožněna. Stěžovatele jistě nelze nutit k tomu, aby podával trestní oznámení; stejně tak si ale on sám nemůže činit nárok na ochranu na mezinárodní úrovni, pokud ani neumožnil státním orgánům vlastní země, aby se jeho věcí zabývaly. Nepokusil-li se získat ochranu prostředky vnitrostátního práva, nemůže mu být poskytnuta ochrana formou azylu: ta je totiž až poslední možností v situaci, kdy všechny ostatní nástroje práva selhaly. Už vůbec pak nelze přihlížet k tvrzením o tom, že policie je součástí zločineckých struktur a podporuje je. Tato tvrzení jsou nepodloženými domněnkami, které nemají prokazatelnou oporu ve stěžovatelově skutkovém příběhu. Případy korupce policie ze strany pachatelů trestných činů patrně nelze vyloučit; ze stěžovatelových výpovědí však lze usuzovat, že se na policii obrátil pouze ve věci znásilnění jeho sestry; ve věci vlastního napadení již žádné úkony ve vztahu k policii neučinil a záhy zemi opustil, aniž mohla policie jakkoliv řádně zareagovat.

Co se týče stížnostních námitek vytýkajících krajskému soudu to, že nepřezkoumal postup žalovaného ve správním řízení, Nejvyšší správní soud jim nepřisvědčil. Je sice pravda, že stěžovatel namítl vady řízení spíše v obecné rovině, a krajský soud to také konstatoval; přesto se však stěžovatelovými námitkami zabýval a procesní postup žalovaného přezkoumal. Tato stížnostní námitka nemá tedy žádný vztah k rozhodnutí napadenému kasační stížností.

Nejvyšší správní soud se dále ztotožnil s krajským soudem v závěru, že správní orgán provedl dostatečné dokazování ve věci. Správní orgán vycházel v řízení především ze stěžovatelovy žádosti o udělení azylu, doplněné ručně psaným prohlášením o důvodech žádosti, a z protokolu o pohovoru provedeném v souladu s § 23 zákona o azylu. Z žádné z těchto písemností nevyplynulo, že by stěžovatel tvrdil některý z důvodů pro udělení

azylu; žalovanému tedy nevznikla povinnost provádět dokazování ohledně existence některého z azylových důvodů taxativně vypočtených v § 12 zákona o azylu. Stěžovatelovo tvrzení o tom, že byl v zemi původu vystaven výhrůžkám a násilí ze strany soukromých osob, může snad svědčit o stavu obecné kriminality na Ukrajině; azylové řízení však neslouží k tomu, aby správní orgán snášel důkazy o míře a povaze obecně kriminálních činů v zemích původu žadatelů o azyl – byť i byly zaměřeny proti nim osobně a přispěly k jejich odchodu ze země – nýbrž ke zjištění či vyvrácení existence důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu.

Ani námitce vytýkající žalovanému nedostatečné odůvodnění rozhodnutí nelze přisvědčit. Žalovaný po provedení důkazů písemnostmi shromážděnými v řízení uzavřel, že stěžovatel se nedovolával žádného z důvodů vedoucích k udělení azylu, a naopak potvrdil, že o azyl požádal kvůli obavám z výhrůžek a z násilností osob, které se chtěly vyhnout trestnímu stíhání za znásilnění stěžovatelovy sestry a příslušníků mafie a ve snaze legalizovat svůj pobyt v České republice. Žalovaný proto stěžovatelovu žádost o udělení azylu zamítl jako zjevně bezdůvodnou, neboť jeho výpovědi nesvědčily o tom, že byl v zemi původu vystaven pronásledování za uplatňování politických práv a svobod nebo z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má (§ 12 zákona o azylu). Za takového stavu věcí pak nelze hovořit o nedostatečném odůvodnění: jelikož žalovaný správně seznal, že stěžovatelova tvrzení neumožňují postupovat podle § 12 zákona o azylu, nezabýval se již podrobně situací na Ukrajině, jejíž nepříznivé rysy stěžovatel popsal v průběhu správního řízení. Své důvody a svůj myšlenkový postup pak v rozhodnutí náležitě popsal.

Nejvyšší správní soud tedy shledal všechny stěžovatelovy námitky nedůvodnými. Jelikož v řízení nevyšly najevo žádné vady, k nimž musí kasační soud přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch; žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladu řízení příslušelo, náklady řízení nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. ledna 2005

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu